

LÆSERNE MENER

MUSIK OG VOLD

Søren Ole Petersen, Bøgegårdsvej 68, Søndero: Jeg har sendt to spørgsmål til Danmarks Radio: 1) »Hvorfor er der stadig underlægnings- og underholdningsmusik til indslag om vold, krig, voldtægt og ødelæggelse i TV-avisen?«. 2) »Har så meget som én eneste seer nogensinde ytret ønske om musik til disse indslag?«. På første spørgsmål lød svaret: »Underlægningsmusik på TV er et moderne udtryk, som vi ikke kan se bort fra«. Mildt sagt et sølle svar. Det andet spørgsmål har jeg ikke fået svar på, måske har DR en fornemmelse af, at jeg selv kender svaret.

ALTERNATIVET

Orla Lund, Elmestien 2, Øster Alling: Der er mange, der er utilfredse med den nye regering. Til dem vil jeg spørge, hvad er alternativet? Jeg har oplevet en borgerlig regering, der igennem 10 år har misregeret Danmark. Som troede, at man gennem økonomisk leitsind (læs ufinansierede skattelettelser f.eks.) kunne løse samfundets problemer. Det er alt det, den nye regering har overtaget og nu forsøger at sætte skik på. Så forventer man, at alt det skal løses på 100 dage! Ønsker danskerne virkelig at få VKO tilbage?

SMÅPENGE

Jørgen Østergaard, Skovvang 2, Birkerød: Nedsættelser på Det Kgl.-med ganske små beløb. Ikke at sætte i forbindelse med de omtalte omkostninger vedrørende kongehuset. Men sat i forbindelse med f.eks. portostigningen til 8 kr. per frimærke kunne Det Kgl. Teaters manglende beløb klares med en skatteafgift, direkte eller indirekte, på ca. 5 kr. om måneden per skatteborger. Så lidt drejer det sig om. Hvordan kan det være et problem?

KONGELIG BALLET

Hans Hansen, Thujavej 141, Odense: Tømrer Daniel Skovhus skriver i spalten Ugens citat 7.1.: »Jeg har meget svært ved at græde over Den Kongelige Ballet, imens mine kolleger må gå fra hus og hjem«. Og han forsøger i samme spalte at bagatellisere fyringer på Det Kongelige Teater, idet han nedladende omtaler de fyringstruede som »... en flok

balletdansere og korsangere m.v.«. Sig mig engang, hr. Skovhus: Hvorfor skulle vilkårene for 'en flok tømrere' - hvis man nu absolut skal formulere sig på den måde - være vigtigere end vilkårene for teatrets personale, som for øvrigt også omfatter tømrere?

KUNSTIGE BRUYSTER

Susanne Walgard Larsen, Hesselbjergvej 89, Tranekær: Hvorfor er det lige, at kvinder, som efter eget valg har opsøgt plastikkirurgiske privatklinikker for at få lagt silikoneimplanter i brysterne, nu vender sig til det offentlige sundhedssystem og insisterer på at få fjernet den farlige silikone. Hvordan kan det overhovedet komme på tale, at den offentlige kasse betale for, at de kan få rettet deres fejltrin (læs: 'dumheder'). Hvorfor henvender de sig ikke bare på de privatklinikker, som tidligere har hjulpet dem, og beder om at få fjernet skidtet igen.

PRIVATISERINGSFEJL

John Plate, Sjøløv Boulevard 47, København: Postvæsnet er upopulært. Der er krav om opstilling af postkasser, så omdelingen bliver billigere. Omdelingen opleves som mere ustabil af kunderne. Alt i alt færre breve, et mindre postvæsen, dårligere service og dyrere porto. Den forhenværendes regerings universelle medicin hedder privatisering, som den sagde kunne løse næsten alle problemer.

Måske det går, ligesom det gik med postgiro, som før privatiseringen stod for 80 procent af al betalingsformidling i Danmark.

SPINDOKTORER?

Elisabeth Degn, Damgårdsvej 7, Stenløse: Hvorfor er det blevet sådan, at enten Qvortrup eller Engell skal 'oversætte' politikernes statements i medierne for os danskere? Tror man virkelig ikke, at vi kan tænke selv? Vi ville sikkert - de fleste af os - hellere have objektive nyheder, og flere af dem, frem for at sendetiden skal fyldes ud af de to herrer! Vi kan jo ikke have et Danmark, der står i enten Engells eller Qvortrups tegn!

300 POSTBUDE

Hans Friis Mathiasen, Ved Stam-

pedammen 1, Hørsholm:

Den tidligere regerings nye postkasseregler siges at berøre ca. 750.000 modtagere. Hvis disse hver har ofret i gennemsnit blot 1.000 kroner på sagen, har ændringen altså kostet samfundet 750 millioner kroner. Den påståede gevinst er, at man nu kan fyre (spare) 300 postbude. Det koster altså 2,5 millioner at gøre et postbud arbejdsløst. Plus arbejdsløshedsunderstøttelse. Hvad er meningen?

NEM POST

Eva Malene Hartmann, cheff for Post Danmark privatkunder: Jens Kr. Gøtrik skrev mellem jul og nytår om tilmeldingen til ordningen Modtagerflex, hvor vi leverer pakken et aftalt sted på adressen, hvis der ikke er nogen hjemme. Jens Kr. Gøtrik vil gerne have pakken leveret i en særlig pakkepostkasse og har desværre fået den opfattelse, at tilmeldingen til Modtagerflex kræver en tur på posthuset og ikke kan klares foran computeren. Det er muligt at tilmelde sig Modtagerflex på vores hjemmeside med NemID. Vi er meget interesserede i at gøre det let for vores kunder at bruge de services, vi tilbyder - og langt det meste kan klares via vores hjemmeside.

NYE POSTKASSER

Finn Hansen, direktør i Post Danmark: Caspar Diklev skriver i et læserbrev (Pol. 11.1.) om brevkasser, der skal opsættes ud til vejen. Reglerne er vedtaget i Folketinget som en del af den nye postlov, der sætter rammerne for postomdelingen i Danmark. Det har været nødvendigt, da det danske postmarked de senere år har været inde i en historisk omstillingsproces. Den økonomiske krise og stigende digitalisering har medført et markant fald i antallet af breve. Og når der er færre breve, stiger omkostningerne for virksomheden. Derfor har Post Danmark måttet foretage enorme effektiviseringer. Vi har ændret priserne, vi har måttet sige farvel til mange medarbejdere - og politikere har besluttet, at brevkasserne skal placeres ud til vejen. Alt sammen tiltag, der skal sikre danskerne den bedst mulige postservice. Samtidig betyder det, at Post Danmark fortsat ikke skal finansieres via finansloven. Og det er vi glade for.

DAGENS CITAT

Skatteminister Thor Møger lever tilsyneladende i en drømmeverden, hvor øget skat ingen effekt har på arbejdsudbuddet. Mon han vågner op fra sin drøm, når beskæftigelsen falder yderligere. Ole Birk Olesen, folketingsmedlem, Liberal Alliance, i Jyllands-Posten

Uansvarligt at indføre EU-skat på finansiel handel

FINANSSKAT

MERTE RIISAGER
MF OG EU-ORDFØRER, LIBERAL ALLIANCE

POLITIKENS LEDERSKRIBENT skriver 12.1., at det er besluttet uansvarligt, hvis de radikale ikke bakker op om EU-skatten på finansielle transaktioner, som den franske præsident Nicolas Sarkozy og den tyske kansler Angela Merkel lægger pres på at få indført.

IFØLGE AVISEN er der tale om en såkaldt »ny europæisk mikroskat på finansiel spekulation«, hvor det kræves, at de mest ansvarlige lande går foran for at »begrænse skadevirkninger af destruktiv adfærd«.

Det er tydeligt, at der i lederen tegnes et forsimplet billede af, at finanssektoren er den 'onde' branche, som er medskyldig i finanskrisen og derfor ikke bør sidde og klynke over at skulle betale skat på aktiehandel og finansielle transaktioner.

Men billedet er ikke så sort-hvidt. EU-skatten kan ikke forhindre en ny finanskrise, men den kan forværre den nu-

værende. Den vil nemlig ramme bankernes kunder, ligesom skatten vil koste mange tusinde mennesker deres job.

Alene i Danmark risikerer vi at miste 5.000 arbejdspladser, mens hele unionen ifølge EU's egne tal står til at miste 440.000 job.

EU-skatten vil ikke kunne undgå at have en negativ effekt på beskæftigelsen og væksten, og det er hverken Danmark eller EU tjent med.

Ifølge et nyt notat fra Cepas vil EU-skatten komme til at koste hver dansker 1.525 kroner i ekstra skat og 1.740 kroner i tabt velstand.

Med de tal in mente er det ubegribeligt, at nogen kan se det positive ved den fælles skat. I Danmark opkræver staten og kommunerne skat.

Det skal de blive ved med - dog måtte de gerne opkræve mindre, så vi kan få

gang i væksten igen og få øget arbejdsudbuddet.

Både ud fra et nationalt og et økonomisk synspunkt er det problematisk, hvis også EU begynder at udskrive skatter. Flere skatter er ikke vejen ud af krisen for Europa, og hvis Danmark giver efter for Frankrig og Tysklands pres på at få indført EU-skatten på finansielle transaktioner, lukker vi blot op for en farlig glidebane, hvor flere skatter vil komme til efterhånden.

DET ER SET FØR PÅ nationalt plan og derfor ikke usandsynligt med skatteopkrævning på europæisk niveau.

Sarkozy og Merkel har jo ud over aktieskatten også foreslået euroskat i eurozonen, og jeg frygter, at Danmark kan blive trukket ind i sådanne fælles skatter, hvilket vil skade vores konkurrenceevne og vækst.

Skat er og skal forblive med at være et nationalt anliggende, og hverken Frankrig, Tyskland eller Bruxelles skal fastsættes vores skatteprocent.

EU skal bruge energien på at skabe værdier og bedre konkurrenceevne og lade det være op til de enkelte medlemslande at udskrive skatter og afgifter.

Hvad med lidt saglighed i debatten om fremtidens energipolitik

ENERGIPOLITIK

LARS AAGAARD,
ADM. DIREKTØR I DANSK ENERGI

THORKILD E. Jensen, Dansk Metal, og Niels Jørgen Pedersen, Landbrug & Fødevarer, beklager sig (Pol. 11.1.) over, at bioethanol ikke er en del af energiforhandlingerne.

DET ER ET fair synspunkt, for bioethanol er et blandt mange gode bud på, hvordan vi løser udfordringerne i fremtidens energi- og transportsektor. Men sagligheden forsvinder, når de samtidig hævder gangbare løsninger som elbiler og havvindmøller ned af det politiske forhandlingsbræt.

Det er ærgerligt, fordi det ikke bidrager til nogen som helst saglighed i diskussionen om fremtidens energistrategi.

Der er bred enighed om, at elbiler vil spille en naturlig rolle i fremtidens ener-

gisystem, simpelthen fordi vi skal kunne udnytte strømmen fra vindmøllernes snurren klogt.

Bioethanol vil undervejs være en anden vigtig komponent. Der er med andre ord ikke kun tale om et enten-eller-scenarie, men et både-og.

Det bliver så endnu værre, når debatindlægget slutter med at fremhæve bioethanol som et billigere alternativ end vindkraft. Det er faktisk forkert.

Vindkraft - ja selv den dyreste vindkraft på havet - er et billigere bi-

drag til at nå Danmarks målsætninger om vedvarende energi og CO₂-reduktion end de kendte regnestykker for omkost-

ningerne ved fuldskala dansk produktion af 2-generationens bioethanol.

BETYDER DET så, at der ikke skal sættes på et fuldskalaanlæg til produktion af bioethanol i Danmark? Nej, så langt fra i min optik. Det industrielle og langsigtede perspektiv er absolut interessant i den teknologiske.

Jeg kunne godt ønske mig, at man nedtonede trangen til på et usagligt grundlag at rakke andre grønne løsninger ned i sin iver efter at fremhæve det, man selv har på hylderne.

Vores energiodfordring er enorm. Vi vil kun lykkes med udfasningen af de fossile brændsler og nedbringelse af vores CO₂-udledning ved at sætse på mange forskellige teknologier.

DEN POLITISKE udfordring er derfor at sætse mest på det billigste som f.eks. vind.

Men samtidig finde plads til, at det, som har stort potentiale, men ikke helt er klar til introduktion på markedet, også kan fremmes.

KRONIKEN
15. januar 2012

Kernen i livet er ikke familien

PERNILLE RÜBNER-PETERSEN

Det er efterhånden til at få lange nosser af, også som kvinde, når familie-fascister tvangsfamiliserer mennesker og samfundet i Danmark. (Det er ikke bare synd for singlerne. Det er også synd for familierne. Og dem midt mellem).

Pernille Rübner-Petersen er cand.mag. i moderne kultur og kulturformidling, sanger og filminstruktør.

MELLEM jul og nytår bragte Politiken en idealisering af kernefamilien i en kronik af forfatteren Katrine Marie Guldager. Jeg ved ikke, hvad der er værst: en respektløs trang til at fordømme voksne mennesker, der ikke lever i kernefamilie; den naive tro på, at det er en egoisme udklækket i 70'erne, der som monster truer med at æde den forsvarløse kernefamilie rub og stub; eller antagelsen om, at kernefamilien er et must.

Det er ikke alle, der kan holde ud eller er egnet til at leve i en kernefamilie. Fat det dog! Det gør ikke disse mennesker til egoister. Punktum! At folk i 70'erne havde svært ved at styre deres libido, da de først slap den fri, har intet afgørende at gøre med de udfordringer, det moderne liv byder os i dag.

Selvfolgelig kan vi godt have en diskussion om værdier og indhold i tilværelsen, men den hverken starter eller slutter med kernefamilien. Uanset om den har eksisteret siden 1950'erne eller tidernes morgen. Ligesom prostitution ikke legitimerer sig ved, at den er 'verdens ældste profession', så legitimerer kernefamilien sig heller ikke ved at være verdens længstvarende utopi eller organisering af menneskelivet. Hvilket den i sin nuværende form i øvrigt heller ikke har været.

Kernefamilien i dag bygger på en romantisk forestilling om den eneste ene, som med børnenes ankomst manifesterer sig i et konkret arbejdsfællesskab. Det

Tegning: Philip Ytounrel

er i sig selv en enorm selvmodsigelse. Kernefamilien er udspillet til det ubærlige mellem forventningen om tryghed og kærlighed og så de faktiske forhold af en uendelig række af praktiske og logistiske fordringer og et forbrugsorienteret fællesskab.

ALLIGEVEL er der mange forhold og ægteskaber, der formår at udvikle sig nogenlunde konstruktivt herfra. Samværet og samarbejdet omkring børnene viser sig ofte at være mere personligt identitetskabende og bærende for et forhold end forelskelse og romantik. Når skilsmissemønstret, kæmper forældrene for at få et liv til

at hænge sammen centrert om børnene. Det er da en opløftende udvikling i forhold til 70'ernes familieopløsning i frit fald.

Skilsmisser ændrede familiemønstret i 70'erne, fordi mange mennesker i forhold til medrivende samfundsudvikling havde giftet sig for tidligt. Nemlig allerede i 60'erne. Det blev man nødt til for at få en lejlighed. Det næste var, at man fik børn. Eller også var de allerede på vej. Sådant var det. P-pillen var kun lige på trapperne, og den fri abort kom først i 1973.

60-70'er-generationen var født i 40'ernes knappe husholdning under og efter krigen. De voksede videre i rigide sociale

normer og seksuelt snerperi i 50'erne. De havde ikke et 'frit valg'. Mange var yngre end deres forældre, da de fik børn, men livet for de fleste var stadig en køreplan med få afvigelser i sigte. Så eksploderede verden i nye forbrugsgoder og muligheder.

Forkælet, ja, det var 60-70'er-generationen, og den har været det lige siden, men forkælelsen var en hvirvelstrøm, som blev kastet ud i uden forudsætninger for at finde hoved eller hale i den. Pludselig kunne alt lade sig gøre. Kun de færreste var rustet til at navigere i friheden eller i den eufori, der fulgte med. Den selvbestemmelse og ret til tvivl, min generation har taget for givet ved erhvervsvalg, med partnere og med at få børn, var ikke på tale for vores forældre. Vores forældre var i god tro, når de mente, de var voksne som 20-årige. Vi vidste, at vi ikke var voksne som 30-årige og kan nægte at være det som 40-årige!

60-70'er-generationens helligbrøde var ikke, at den brød kernefamilien op. Det slemme var, at mange ikke evnede at skelne mellem ansvar for deres partner og ansvar for deres børn. Da kernefamilien røg, så røg rammerne for relationer mellem voksne og børn også. Mange fædres kontakt til deres børn var præget af fravær. Mange mødres kontakt var præget af følelsesmæssig afhængighed.

Kernefamiliens problem er måske i det hele taget, også i dag, at den insisterer på

en helhedsløsning frem for at respektere, at forskellige komponenter ikke nødvendigvis passer sammen hulter til bulter. Romantik og arbejdsfællesskab er et eksempel. Voksenliv og børneliv er et andet. Personlig udvikling og fællesskab er et tredje.

Når man sætter et arbejdsfællesskab med et umenneskeligt tidspres side om side med romantisk kærlighed for hinanden plus personlig udvikling for sig selv, så har vi selvfølgelig balladen. Især i en 2-3-årsperiode, som er virkeligheden for mange småbørnsfamilier.

KATRINE Marie Guldager mener, at løsningen på det er, at folk glemmer sig selv

og bare er sig selv. I sig selv lidt af en modsigelse. Men holdningen er tilsyneladende, at forældre bør fravælge selvudfoldelse på arbejdet, hente børnene tidligt i daginstitutionen og synke ned i kernefamiliens

trygge favn.

Hverken praktisk eller mentalt kan det lade sig gøre. Man kan ikke dreje de sidste 50 års samfundsudvikling tilbage eller 50 år frem her og nu. Selv om vi sikkert hurtigt nok kan få amerikanske til-

30% af indbyggerne i Storstockholm var tilhængere af en betalingsring, da den skulle indføres i 2006

67% af storstockholmerne er tilhængere i dag

Kilde: Morgenavisen Jyllands-Posten

STUDERENDE. Jo tidligere man kommer i gang med at understøtte og udvikle det enkelte barns mange færdigheder, des større er chancen for, at flere børn vil kunne takle de udfordringer, en lang videregående uddannelse byder på. Arkivfoto: Joachim Adrian

Arv. Skaber SU lige adgang til uddannelse?

I Danmark prioriterer vi gerne indkomstoverførsler frem for mere effektive midler til at bryde den sociale arv. Hvorfor?

ANALYSE

HELENA SKYT NIELSEN
OG MARIANNE SIMONSEN

Høj SU får flere til at gennemføre en uddannelse, lød det i nyhedsstrømmen kort før jul (Pol. 22.12.2011). Nyheden var baseret på en ny AKF-undersøgelse, der har set nærmere på, hvordan frafald og færdiggørelse blandt 1.100 universitetsstudenter ændrede sig fra før 1988 til efter 1988, hvor en meget indgribende SU-reform trådte i kraft. Undersøgelsen konkluderer, at de studerende – især unge med lavt uddannede forældre – mindske deres frafald efter 1988 på grund højere SU.

SU-reformen forøgede det maksimale SU-stipendium fra 21.900 kr. til 36.000 kr. (målt i 1988-kroner) for udeboende studerende over 21 år og øgede SU-stipendiet fra 0 kr. til 36.000 kr. for 19-21-årige, hvor

forældrelandkomsten oversteg 274.600 kr. Desuden forøgedes lånemulighederne, og der indførtes et klippeskortsystem, der gav mulighed for udskydelse af klip. Reformen ændrede således SU-systemet markant i gunstig retning på mange fronter samtidig. Det er derfor bekræftende og forventeligt, at de studerendes adfærd har ændret sig i ønsket retning.

MAN SKAL dog være varsom med at drage håndfaste konklusioner om årsagssammenhængen. For det første var reformen meget indgribende, idet statens udgifter til SU til universitetsstudenter mere end fordobledes. Lignende adfærdændringer kan ikke forventes af yderligere mindre justeringer. For det andet omfattede reformen mange samtidige ændringer, hvilket vanskeliggør en skelnen mellem effekterne af de forskelligartede elementer. For det tredje ændredes arbejdsmarkedet samtidig fra højkonjunktur til lavkonjunktur, hvilket naturligt har mindsket frafaldet, mens gymnasiet indførte matematik-kemi-forsøgsgrænsen, som markant forbedrede studieparathed blandt studenterne i præcis den samme periode. Disse forhold er meget svære at tage højde for.

Man skal desuden være varsom med at anvende undersøgelsen som baggrundsinformation i den aktuelle uddannelses-

politiske reformdebat, hvor der overvejes moderate ændringer i studiestøtten såsom omlægning af en del af stipendiet til lån og afskaffelse af fjumreår, eftersom disse ændringer er små ændringer på et stadium, hvor systemet allerede er vældigt generøst. De samlede udgifter til SU er næsten 15 mia. kr., og verserende reformforslag beløber sig til 0,5-1 mia. kr., som måske kunne gøre væsentlig mere nytte andre steder

LAD OS – på trods af ovenstående reservationer – tage konklusionen fra den nylige undersøgelse for pålydende. Lad os undersøge, om SU-systemet i dagens Danmark virkelig er det bedste instrument

til at forbedre lige adgang til uddannelse: Selv i Danmark, hvor vi har verdens højeste subsidier til uddannelse og en af verdens mest lige indkomstfordelinger, er det stadig sådan, at børn fra hjem, hvor en eller begge forældre har en akademisk uddannelse, har højere sandsynlighed for selv at få en akademisk uddannelse end andre. Det skyldes ikke indkomstforskelle. Det skyldes, at forældre med akademiske uddannelser har nogle uoverliggende evner og færdigheder, der påvirker investeringer i børnene og børnenes valg, men som det er svært at måle i registerundersøgelser. Der kan naturligvis være genetiske forskelle f.eks. i intelligens, som det er svært at ændre på. Men

der er en lang række forskelle, som påvirkes i løbet af opvæksten. Man ved, at børns indlæringsveje påvirkes allerede i fosterstadiet (f.eks. rygning og alkohol), i spædbarnsstadiet (f.eks. amning og tæt voksenkontakt), småbørnsstadiet (f.eks. kvalitet af dagtilbud), førskolestadiet (f.eks. daglig læsning), og at børn af forældre med uddannelse får en mere hensigtsmæssig påvirkning på disse stadier. Når vi anvender SU-systemet til at forbedre lige adgang til uddannelse, forsøger vi populært sagt at reparere fejlslagne eller manglende tidlige investeringer. Det betaler sig i højere grad at forbedre og målrette de tidlige indsatser i familien og i det offentlige.

AFKAST TIL at forbedre lige adgang til uddannelse tidligt i livet er meget større, som det fremgår af figuren. Det skyldes to ting: For det første gør tidlige indsatser de senere indsatser mere produktive. Et barn, som er blevet godt stimuleret af forældrene og har været passet i et dagtilbud af høj kvalitet, er givetvis adfærdsmæssigt og intellektuelt mere skoleklar som 6-årig, hvorfor tilegnelsen af færdigheder i skolen vil være nemmere og nå et højere niveau. For det andet er viften af evner og færdigheder, som er nødvendige for at klare sig igennem uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet meget

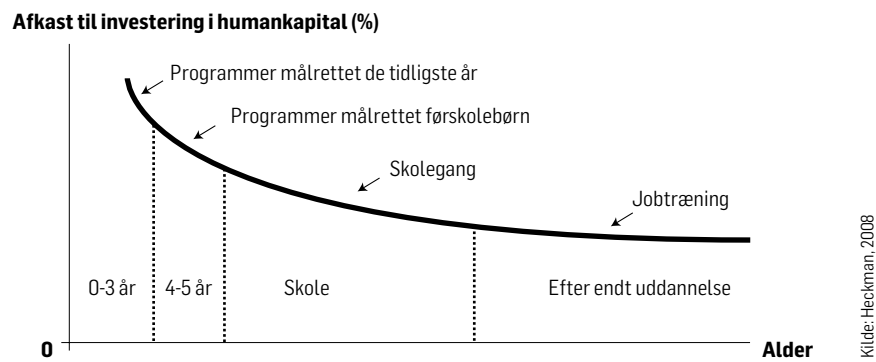
bred, og evner og færdigheder er komplementære, således at de er mere produktive sammen. F.eks. lærer man nemmere at læse, hvis man er vedholdende og god til at koncentrere sig.

Den bedste måde at forbedre lige adgang til uddannelse på – også i universitetsuddannelse – er således at investere i udsatte børn fra (og før) fødslen og følge investeringerne op løbende. SU-systemet kan kun bidrage med lappeløsninger. Hvor vi i den vestlige verden er tiltagende fokuserede på at forbedre Pisa-resultater og lignende, viser den internationale forskning, at de mere 'bløde' ting som fysisk og mental sundhed, vedholdenhed, opmærksomhed, motivation og selvtillid blandt børnene er næsten lige så vigtige for, hvordan de klarer sig i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet. Faktum er, at vi i Danmark tilsyneladende prioriterer indkomstoverførsler over andre og langt mere effektive midler til at bryde den sociale arv. Vi er mere opmærksomme på at fastholde realværdien og kvaliteten af investeringer i familierne, børnehaverne og skolerne.

analyse@pol.dk

Helena Skyt Nielsen er professor, Marianne Simonsen er lektor, begge Økonomisk Institut, Aarhus Universitet.

Forventet afkast for hver krone investeret i forskellige aldersgrupper

Kilde: Heckman, 2008

... Kernen i livet er ikke familien

KRONIKEN I MORGEN
BIRGITTE SIMONSEN
NOEMI KATZNELSON
KNUD ILLERIS
Før vi taber de udsatte unge

stande, hvor veluddannede kvinder giver op over for arbejdsmarkedets krav for at gå op i moderrollen, er det ikke samfundssøkonomisk tilrådeligt. Samtidig er det at være sig selv eller at arbejde igennem uden hensyn til børn noget af det, mange fraskilte forældre nyder mest, og set i bakspejlet kan manglen på det have presset ægteskabet ud over dets formåen.

Uanset dette har vi dog et samfund, som ikke vil eller kan prioritere, at forældre, skilte eller ej, er meget sammen med deres børn. Vores samfund baserer sin økonomi på konstant optimering af folks ydeevne på arbejdet, hvad enten man kalder det udbytning eller selvrealisering. Når man som forfatter med statens kunststøtte i ryggen har undsagt sig de generelle vilkår på arbejdsmarkedet, er det lige simpelt nok at fordomme andre menneskers tilsyneladende høje prioritering af deres arbejde.

Det kan være, at daginstitutioner ikke er så bevidste for børns opvækst som først antaget. Men i så fald er det et samfundsproblem og ikke noget, man kan hænge den enkelte voksne op på. Der skal nok være forældre, der dybest set ikke gleder uanset normen for børnepaning. Børn har en dybere eksistentiel og samfundssøkonomisk funktion end at være i nærvær og samvær med deres forældre.

Desuden er det ikke alle børn, der elsker at være sammen med deres forældre. Det kan vise sig, at den manglende tid på egen hånd, uovervåget af voksne, er meget værre for de stakkels små end manglende tid med forældrene.

“ Kernefamilien i dag bygger på en romantisk forestilling om den eneste ene, som med børnenes ankomst manifesterer sig i et konkret arbejdsfællesskab. Det er i sig selv en enorm selvmodsigelse

sten er at holde balancen mellem at søge accept og holde afstand. Begge dele for at overleve. En vis grad af forstillelse er nødvendigt. Forstillelse er en del af alle fællesskaber, men i kernefamilien er den særlig selvmodsigende og smertefuld. Det hedder sig jo, at vi netop her kan være trygge og os selv.

Samtidig hober fortrængningerne sig op. Seksualiteten mellem de voksne fortrænges. Børnenes seksualitet fortrænges. Konflikter og uenigheder fortrænges. Personers særskilte behov, værdier og temperament fortrænges. Laveste fællesnævner huserer, og der er altid mindst ét familiemedlem, der dør (psykisk) i alt det lort. Enten en voksen eller et barn, der bliver syndebuk eller offer eller begge dele.

Derfor kan en skilsmisse som en kæmpe forløsning eller som eneste

JEG ER selv vokset op i det, de fleste vil kalde en velfungerende traditionel kernefamilie. Men uanset kernefamilien lækre tiltrækningskraft er den for mig at se en blanding af klaustrofobi og nervøsitet. Den er et fællesskab, der lukker hermetisk om sig selv, samtidig med at en psykisk grænseløshed af næsten incestuøse karakter floorer indadtil. Kunsten er at holde balancen mellem at søge accept og holde afstand. Begge dele for at overleve. En vis grad af forstillelse er nødvendigt. Forstillelse er en del af alle fællesskaber, men i kernefamilien er den særlig selvmodsigende og smertefuld. Det hedder sig jo, at vi netop her kan være trygge og os selv.

Samtidig hober fortrængningerne sig op. Seksualiteten mellem de voksne fortrænges. Børnenes seksualitet fortrænges. Konflikter og uenigheder fortrænges. Personers særskilte behov, værdier og temperament fortrænges. Laveste fællesnævner huserer, og der er altid mindst ét familiemedlem, der dør (psykisk) i alt det lort. Enten en voksen eller et barn, der bliver syndebuk eller offer eller begge dele.

Derfor kan en skilsmisse som en kæmpe forløsning eller som eneste

redningsplanke. Selv om larmen fra bruddet kan være overdøvend. Ægteskabets kontraktbrud er måske ikke det mest voldsomme. Det er efterdønningerne af alle de andre, aldrig indgåede, men alligevel indforståede kontrakter i en kernefamilie, der uskrævet og skjult har sat dagsordenen. De braser sammen og åbenbarer sig for alvor.

Det er det virkelig hårde: ikke at starte et andet liv, men at indse, at det, man levede hidtil, delvis var en livsløgn. For børn kan dette være særlig hårdt, fordi de i sagens natur er uskyldige, afmægtige og ikke i øjenhøjde med situationen på nogen måde. Deraf en følelse af et uigenkaldeligt tab. Tabt uskyld. Men vi andre børn oplever sådan set også dette tab. Bare langsommere, som en gennemsnitlig gennem årene, hvor komplikationerne ved menneskelige relationer efterhånden sætter sig. Måske mere ubevidst, men ikke nødvendigvis mindre skånsomt.

Det er udmærket, som Katrine Marie Guldalder foreslår, at lave vielsesritualet om, så det ikke henviser til døden os skilte, men livet. Dermed er der ikke tale om et formelt kontraktbrud ved skilsmisse. Men måske skulle man også tilbyde børn en anden kultur end Barbie og Ken og *happy together ever after*. Hvis forbrugerkapitalismen ellers kan tillade andre forbilleder end skønmaleri fra reklamer og Disney tegnefilm.

MANGE mener, at kernefamilien er den bedste levemåde til at opfylde folks behov for kærlighed, kontinuitet og mening med livet. Virkeligheden er bare, at i knap halvdelen af tilfældene lykkes det

ikke. Accepter det i stedet for at fordømme det! Der er ikke noget galt med det. Mange vil have det bedre med sig selv og hinanden, hvis kernefamilien ikke hele tiden bliver præsenteret som løsningen på det svære liv eller livet i det hele taget. Det nytter i hvert fald ikke, at børn 'forbyder' voksne det kærlighedsliv, der passer de voksne bedst, fordi børnene gerne vil leve op til normen eller føler sig svigtet, hvis mor og far ikke bor sammen. Børn vil, ofte desværre ligesom voksne, gerne fremstå som et glansbillede. Deres forældres skilsmisse er i den forbindelse en ridse i glansen og selvfølelsen. Men de voksnes kærlighedsliv er ikke børnenes anliggende og kan aldrig blive det. Logikken er vel ikke:

De voksne har det ad helvede til, men skidt pyt, for undersøgelser viser, at det er bedre for børnene, at forældrene bliver sammen. Hvis de voksne ikke trives med hinanden, så trives børnene selvfølgelig heller ikke. De pågældende undersøgelser siger intet om, hvordan børnene ville have haft det, hvis forældrene ikke var blevet skilt. Sandsynligvis var de vokset op i dysfunktionelle hjem.

Jeg synes, det er både forundrende og livsbekræftende, at 60 procent af indgåede ægteskaber holder. Det er over halvdelen. Det er da fint! Omvendt er denne succes ikke udtryk for, at de, der ikke bliver sammen, er en katastrofe eller en tragedie som mennesker, eller at deres liv er det.

Det kan jo være, at den monogame kærlighed med børn fordrer en bestemt psykisk konstitution allerede i udgangspunktet. Det kan være, at vi bare ikke er nok mennesker i samfundet, som har en

“ Måske skulle man også tilbyde børn en anden kultur end Barbie og Ken og happy together ever after. Hvis forbrugerkapitalismen ellers kan tillade andre forbilleder end skønmaleri fra reklamer og Disney tegnefilm

kemi, der passer sammen med et andet menneske. For man er godt dum, hvis man tror, at singler er sådan nogle, der ligefrem har besluttet sig for, at de ikke gider finde nogen at være sammen med.

Med sit syn på kernefamilien reducerer Katrine Marie Guldalder og ligesindede mennesker til egoistiske singler kontra gode familiemennesker. De reducerer folks liv til et valg mellem at realisere sig selv eller være noget for hinanden og børnene. Sådan hænger verden jo ikke sammen.

NÅR FOLK lever og bliver sammen, betyder det ikke automatisk, at de er bedre til at leve sammen med et andet menneske end mennesker, der ikke lever eller bliver sammen.

Det kan være et spørgsmål om de rette omstændigheder, ren kemi, eller at den ene sidder godt og grundigt oven på den anden. Derfor er der ro! Men de er ikke nødvendigvis gode rollemodeller for børnene.

Enlige eller folk, der bliver skilt, kan udmærket være mere ærlige, have større respekt for sig selv og deres partner(e) og udøve bedre omsorg for deres børn end

folk, der lever i kernefamilie og ikke bliver skilt.

I bund og grund er kernefamilien ikke et valg. Nogle kan leve i den, andre kan ikke. Eller man kan leve i én, men ikke i en anden. Vi vælger ikke vores grundsten i vores personlighed, eller traumer uløst af opvæksten.

Når vi indgår i relationer og forsøger at realisere alt 'det gode', kan vi ikke på forhånd vide, hvordan eller hvornår vi bliver slået omkuld, og om vi evner at tage fra for faldet. Et væld af faktorer er på spil, og en hel del af dem er ubevidste. Mange mennesker, der bliver skilt, anser det for deres livs fiasko. Vælger man bevidst sin egen fiasko? Næppe.

Formålet med kernefamilien er tryghed og accept af hinanden, men alt for mange ender i forstillelse og en følelse af fremmedgørelse. Vi kan slås om, hvilke behov, værdier og ansvar der er de vigtigste, og hvorledes samfundet tilgodeser dem, men lad dog den stakkels familie være fri for alle de urealistiske krav om lykke, tryghed og hensyn for børnenes skyld. Lad alle mennesker, i det hele taget, blive fri for at skulle bevidste deres værd gennem familien.

PERNILLE RÜBNER-PETERSEN